

1. Застосування узгодженої системи прогнозування і планування необхідного рівня якості виробів;
2. Установлення прийнятних для продуцентів і споживачів цін на окремі види товарів;
3. Використання ефективної мотивації праці всіх категорій персоналу підприємства;
4. Всебічна активація людського чинника та проведення кадрової політики, адаптованої до ринкових умов господарювання.

Сучасні підприємства ведуть свою діяльність у галузях, де є достатня кількість конкурентів. Тому для ефективної діяльності кожному підприємству необхідно постійно удосконалювати свою операційну діяльність, адже це основний вид діяльності підприємства, з метою здійснення якої воно створено.

Список літератури

1. Бланк І. А. Управління використанням капіталу. – Київ: Ніка-Центр: Ельга, 2000. – 651 с.
2. Федоренко В. Г. Основи менеджменту. – Київ: ТОВ «Алерта», 2007. – 420 с.
3. Бланк І. А. Інвестиційний менеджмент. – К., 2003–221 с.
4. Шершньова З. Є. Стратегічне управління. Підручник/ З. Є. Шершньова. – К.: КНЕУ, 2004. – 699 с.

УДК: 338.984

ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ПРІДПРИЄМСТВА

О. В. Дудченко, ст. гр. МЕ-13

А. О. Левченко, доц., к.е.н.

Кіровоградський національний технічний університет

Стратегія та цілі підприємства, заплановані на конкретний період, є основою розроблення стратегічного плану, в якому визначається стратегічне становище підприємства на основі аналізу конкурентного зовнішнього середовища та внутрішніх особливостей підприємства. Найскладніший напрям діяльності підприємства виробнича діяльність, її організація, планування й оперативне регулювання в просторі та часі. Виробнича діяльність підприємств характеризується системою показників. Найістотнішими з них в умовах вільних ринкових відносин є такі, як попит на продукцію та обсяг виробництва, величина пропозиції й виробнича потужність підприємства, витрати й ціни на продукцію, потреба в ресурсах та інвестиціях, обсяг продажу та загальний дохід тощо.

Найважливішим у процесі планування діяльності підприємств є розроблення виробничої програми, тобто обґрунтування обсягу виготовлення продукції, конкретної номенклатури й асортименту відповідно до потреб ринку.

Виробнича програма підприємства – це план обсягу та структури виробництва продукції із їх деталізацією у часовому періоді відповідно до потреб ринку та ресурсного забезпечення підприємства, спрямований на отримання оптимального економічного результату функціонування підприємства згідно з обраними критеріями оптимальності (максимізація прибутку, мінімізація витрат, максимізація товарообігу тощо).

Процес розробки ефективної виробничої програми, на наш погляд, повинен ґрунтуватися на результатах ретроспективного аналізу виконання плану виробництва минулих періодів та перспективного аналізу маркетингової і виробничої сфер підприємства. Зокрема, перспективний аналіз зовнішніх можливостей підприємства, який ґрунтується на проведенні маркетингових досліджень, має на меті передбачення майбутньої зовнішньоекономічної ситуації та оцінювання ринкового потенціалу підприємства на основі розрахунку потенційного рівня попиту та прогнозу поведінки конкурентів. Також важливо зробити оцінку виробничих можливостей підприємства в плановому періоді та обґрунтувати

перспективний маркетинговий план продажу наявними виробничими ресурсами підприємства [1].

Формування виробничої програми підприємства являє собою економічний процес, а тому, як і будь-який інший процес, передбачає наявність вхідних та вихідних компонентів. На наш погляд, до системи вхідних чинників слід віднести чинники виробничого потенціалу підприємства та чинники ринкового середовища, оскільки вони є тими елементами, які безпосередньо впливають на процес розробки плану виробництва. Вихідні чинники виробничого процесу відображають основний результат виробничої діяльності, який виявляється у вигляді цінності для споживача та цінності для підприємства.

На етапі планування виробничої програми й особливо її структури, тобто питомої ваги конкретних видів виробів чи послуг, необхідно виходити з основних економіко-теоретичних положень, суть яких полягає в тому, що можливий випуск продукції за повного й ефективного використання ресурсів при даному розвитку технології характеризує крива виробничих можливостей, на якій зображено альтернативні варіанти структурної програми за повного використання ресурсів.

Продукція, яка виготовляється на підприємствах, відтворюється в натуральній і вартісній формах. Тому, плануючи виробничу програму підприємства, розраховують обсяг виробництва в натуральних вимірниках і вартість обсягу виготовлення продукції.

Вимірниками обсягу продукції в натуральному вираженні є конкретні фізичні одиниці штуки, метри, кілограми, тонни тощо. Іноді використовують умовно-натуральні показники (наприклад, тканини, лінолеум можуть вимірюватися погонними та квадратними метрами).

Обсяг продукції у вартісному вираженні на підприємствах різних галузей виробничої сфери визначається показниками товарної, валової, чистої та реалізованої продукції.

Виробнича програма має формуватися з урахуванням ресурсів підприємства. Оптимальною виробничою програмою є така, що відповідає структурі ресурсів підприємства та забезпечує найкращі результати його діяльності за прийнятим критерієм. Критерієм оптимальності найчастіше вважають прибуток, або вартісний обсяг виробництва. Обмеженнями є виробничі потужності, матеріальні або трудові ресурси [2].

Оптимізація виробничої програми провадиться з метою:

1) планування оптимальної структури номенклатурних позицій, тобто більш економічно вигідного формування виробничої програми: скільки та яких виробів треба виготовити в плановому періоді за раціонального й повного використання виробничих потужностей, трудових і матеріальних ресурсів;

2) визначення максимально можливого обсягу продукції та економічної межі нарощування її виробництва, при цьому враховують закон спадної продуктивності ресурсу.

На динаміку обсягів виробництва впливають інтенсивні та екстенсивні чинники. До інтенсивних чинників відносять: продуктивність праці, віддача основних засобів та матеріаловіддача. До екстенсивних – зміна чисельності працівників, вартості основних засобів та матеріальних витрат. Економічне обґрунтування виробничої програми підприємства з огляду на її забезпечення необхідними трудовими, матеріальними, фінансовими та інвестиційними ресурсами загалом зводиться до визначення загальної потреби в них та ефективного їхнього використання. Оцінка виробничої програми проводиться за рівнем її виконання у звітному періоді [3].

Можна зробити висновок, що формування та оптимізація виробничої програми проводиться з метою визначення максимально можливого обсягу виробництва продукції при врахуванні обмежень попиту та ресурсів, визначення економічної межі нарощування виробництва. Також при розробці виробничої програми передбачається освоєння нових видів продукції; раціональний розподіл продукції, що випускається, по календарних термінах. Основна увага приділяється підвищенню ефективності виробництва, досягненню беззбитковості по збитковій частині номенклатури, відновлення фондів і впровадження нової техніки, підвищення використання виробничої потужності, зростання продуктивності праці.

Список літератури

1. Ю. А. Єгулов «Форми і горизонт планування виробничої програми промислового підприємства». [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/No2/243–249.pdf>
2. Т. І. Сабецька «Методико–методологічні аспекти процесу формування виробничої програми підприємства в умовах ринкової економіки». [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.uran.donetsk.ua/~masters/2012/iem/sokur/library/12.pdf>
3. М. М. Повідайчик «Особливості стратегічного планування виробничої програми підприємства легкої промисловості в умовах невизначеності»// Серія Економіка. – 2014. – №.1 – С. 59 – 63.

УДК 658.142.4

СУТНІСТЬ ТА ЕТАПИ РОЗРОБКИ ОПЕРАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ У РАМКАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

І. В. Кононець, *ст. гр. МЕ-15-2СК-2*,
А. О. Левченко, *канд. екон. наук, доцент*
Кіровоградський національний технічний університет

Операційна стратегія – це більш вузька стратегія для основних структурних одиниць, таких як підприємство, відділ. Заходи, притаманні для цього рівня стратегії – вирішення вузькоспеціальних питань і проблем, які пов'язані із досягненням цілей окремого підрозділу.

Операційна стратегія полягає в розробці загальної політики й планів використання операційних ресурсів фірми, націлених на максимально ефективну підтримку її довгострокової конкурентної стратегії [5].

Таким чином, операційна стратегія є складовою частиною загального процесу планування. А оскільки місія й завдання фірми можуть мінятися, то й операційній стратегії фірми повинна враховувати потреби покупців, що змінюються. Така адаптація до запитів ринку відбувається завдяки операційним можливостям підприємства. Наприклад, коли на ринку існує дефіцит на товари й послуги, то підприємства використовують свої можливості, щоб збільшити кількість виробленої продукції, коли ж ринок насичений, то на перше місце виходять якісні характеристики товару.

Специфіка стратегії операційної системи полягає в: об'єкті управління; організаційній побудові стратегії операційної системи. Стратегія операційної системи не може бути головним чинником у виборі цілей і пріоритетів бізнесу. Вона має, допоміжний характер відносно загальної стратегії [1].

Операційна стратегія потребує, щоб вся система була розумно ізольована від випадкових коливань та змін зовнішнього середовища, інакше кажучи формування його соціально-економічної стійкості.

Особлива роль операційної стратегії полягає в тому, що мінімально необхідна довгострокова стабільність функціонування операційної системи є необхідною умовою побудови загальної стратегії, а отже й забезпечення її соціально-економічної стійкості. Операційна система не може відповідати за планування і реалізацію інновацій, істотні зміни в ринковій орієнтації фірми. Критерій успішної роботи це не інновації, а розумна стабільність [3].

Стабільність операційної системи як базисна стратегія формує ряд практичних розходжень у порівнянні з загальною стратегією бізнесу. Формулювання стратегії операційної системи має на увазі її розбиття на дві підгрупи цілей – стабільні і мінливі.

Основне призначення підприємства – задоволення потреб покупців у якомусь товарі або послугі. Весь ланцюжок виробництва й розподілу товару можна розбити на окремі пов'язані стадії: